

Asia: VN/2062/2020

Lukiodyplomiselvitys 2020

Vastaajaa koskevat perustiedot

Vastaatteko

e) jonkin sidosryhmän, järjestön edustajan tai edunvalvontaorganisaation roolissa

A) Luvussa 2 on kuvattu lukiodyplomit osana nykyistä lukiokoulutusta

Vastaako mainittu kuvaus mielestänne nykytilaa?

3) En osaa sanoa

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

Näkövammaisten liitolla ei ole tietoa, miten paljon näkövammaiset lukiolaiset suorittavat lukiodyplomeja.

B) Luvussa 3 on kuvattu lukiodyplomien saavutettavuutta ja yhdenvertaisuuden toteutumista

Vastaako mainittu kuvaus mielestänne nykytilaa?

3) En osaa sanoa

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

Selvityksessä todetaan: "Selvitysryhmämme mielestä lukiodyplomien saavutettavuuden ja yhdenvertaisuuden suhteen tilanne on hyvin eriytynyt." Näkövammaisten liitolla ei ole tietoa, miten paljon näkövammaiset lukiolaiset suorittavat tai haluaisivat suorittaa lukiodyplomeja. Tämän vuoksi emme voi antaa tarkempaa tietoa, toteutuvatko yhdenvertaisuus ja saavutettavuus sekä esimerkiksi kohtuulliset mukautukset näkövammaisten lukiolaisten näkökulmasta.

Näkövammaisten liitto on huolestunut näkövammaisten lukiolaisten asemasta lukiodyplomeja suoritettaessa ja niiden suoritusmahdollisuuksista tiedotettaessa. Selvityksen luvussa 3 ei ole millään

tavalla käsitelty näkövammaisten tai muulla tavoin vammaisten lukiolaisten yhdenvertaisia mahdollisuuksia suorittaa lukiodiplomeja. Luvussa ei myöskään millään tavalla arvioida lukiodiplomien suorittamiseen liittyviä saavutettavuusongelmia.

Näkövammaisten liitto edellyttää, että mikäli lukion opetussuunnitelman perusteita muutetaan lukiodiplomien osalta, muutoksissa painotetaan kohtuullisten mukautusten saatavuuden varmistamista lukiodiplomeja suoritettaessa. Näkövammaisilla lukiolaisilla tulee olla yhdenvertainen mahdollisuus suorittaa kuvataiteen, liikunnan ja musiikin lukiodiplomeja.

Näkövammaisten liitto muistuttaa Opetus- ja kulttuuriministeriötä käsitteiden käytöstä ja tarkkuudesta eri käsitteitä käytettäessä. Yhdenvertaisuus on käsite, jota tulee käyttää ottaen huomioon YK:n vammaissopimuksen ja yhdenvertaisuuslain tarkoittama yhdenvertaisuus. Saavutettavuus liittyy YK:n vammaissopimukseen ja EU:n saavutettavuusdirektiiviin, joka on Suomessa laitettu kansallisesti toimeen lailla digitaalisten palvelujen tarjoamisesta (306/2019). Nyt selvityksessä terminologia on osittain harhaanjohtavaa ja epätäsmällistä. Saavutettavuudella selvityksessä tarkoitetaan esimerkiksi maantieteellistä saatavuutta.

C) Luvussa 4 on kuvattu lukiodiplomien arvioinnin nykytila ja kehittäminen

Ovatko esitetyt näkemykset mielestänne relevantteja?

3) En osaa sanoa

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

Luvussa 4 on havaittavissa vastaajien huoli arvioinnin yhdenmukaisuudesta ja siitä, etteivät kaikki lukiot pysty yhtä hyvin tukemaan opiskelijoita lukiodiplomien suorittamisessa. Lukioiden välillä on selkeitä eroja, jotka tulee ottaa huomioon, mikäli lukiodiplomit tulevat vahvemmaksi osaksi lukio-opintoja ja ylioppilastutkintoa.

Näyttää siltä, ettei selvityksessä ole nykytilan arvioinnin osalta otettu huomioon yhdenvertaisuutta vammaisuuden (tai muun syyn perusteella). Näkövammaisten liitto kysyy, millaisilla toimenpiteillä aiotaan toteuttaa näkövammaisten ja muulla tavoin vammaisten lukiolaisten mahdollisuus suorittaa lukiodiplomeja yhdenvertaisesti muiden lukiolaisten kanssa.

D) Luvussa 5 on käsitelty lukiodiplomien tuomista osaksi yo-tutkintoa

Ovatko esitetyt näkemykset mielestänne relevantteja?

2) Ovat jossain määrin

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

Mikäli lukiodiplomit tulevat osaksi ylioppilastutkintoa ja lukiodiplomilla voisi korvata yhden ylioppilaskirjoituksissa kirjoitettavan kokeen, niiden suorittamisen on oltava yhdenvertaisesti mahdollista myös näkövammaisille lukiolaisille.

Lukiodiplomien suorittamisessa on otettava huomioon muun muassa saavutettavuus ja kohtuulliset mukautukset sekä näkövammaisen lukiolaisen tarvitsemat erityisjärjestelyt. Näkövammaisen lukiolaisen tulee saada esimerkiksi kuvataiteen tai liikunnan opetusta sellaisella tavalla, että hänellä on yhdenvertainen mahdollisuus suorittaa opinnot myös tältä osin. Valitettavasti ongelmia on edelleen muun muassa näkövammaisten lukiolaisten liikunnan opetuksessa. Ensiarvoisen tärkeää on arvioida yhdenvertaisuuden toteutumista lukiodiplomeja suoritettaessa.

Näkövammaisten liitto esittää, että ennen lukiodiplomien tuomista osaksi ylioppilastutkintoa, kartoitetaan lukioiden osaaminen kohtuullisten mukautusten järjestämisessä ja näkövammaisten lukiolaisten kohtaamisessa. Kartoituksen pohjalta arvioidaan, miten lukioissa voidaan varmistua siitä, että näkövammaiset lukiolaiset ovat yhdenvertaisessa asemassa muihin lukiolaisiin verrattuna.

E) Luvussa 6 on käsitelty diplomien hyödynnettävyyttä korkeakoulujen opiskelijavalinnoissa

Ovatko esitetyt näkemykset mielestänne relevantteja?

2) Ovat jossain määrin

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

Mikäli lukiodiplomeja aletaan hyödyntää korkeakoulujen opiskelijavalinnassa, niiden järjestämisen yhdenvertainen toteutuminen lukioissa tulee varmistaa. Mikäli lukioissa yhdenvertaisuus ei toteudu lukiodiplomien osalta ja korkeakoulut ryhtyvät hyödyntämään lukiodiplomeja opiskelijavalinnoissa, tulevat näkövammaisten nuorten mahdollisuudet hakeutua korkeakoulutukseen heikkenemään.

Lukiodiplomien osalta on varmistettava näkövammaisille lukiolaisille yhdenvertaiset suoritusmahdollisuudet. Niissä on huolehdittava saavutettavuudesta, esteettömyydestä, kohtuullisista mukautuksista sekä tarvittavista erityisjärjestelyistä.

F) Luvussa 7 on käsitelty lukiodiplomien kehittämiskohteita. Lukiodiplomit saatettiin nykyiseen muotoonsa lv. 2004-2005 aikana, ja niitä voi suorittaa taito- ja taideaineissa kahdeksaa erilaista. Luvussa mm. selvitettiin, miten lukiodiplomeita voitaisiin hyödyntää nykyistä useammassa oppiaineissa ja kansainvälisissä tiedekilpailuissa.

Ovatko esitetyt näkemykset mielestänne relevantteja?

2) Ovat jossain määrin

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

On tärkeää, että lukiodiplomien tarjonta on monipuolista. Näkövammaisten liitto pitää hyvänä ajatusta lukiodiplomien kehittamisestä sekä kotitalouden ja käsityön lukiodiplomien korvaamista yrittäjäyys ja työelämä -lukiodiplomilla sekä teknologia-lukiodiplomilla.

Selvityksen pohjaksi tehdyn kyselyn vastauksissa oli maininta virtuaalisesta suoritushetkestä. Mikäli lukiodiplomeihin lähdetään kehittämään virtuaalista suoritustapaa, sen saavutettavuus (eli toimivuus ja käytettävyys ruudunlukuohjelmien kanssa) on varmistettava alusta lähtien. Ellei tätä tehdä, näkövammaiset lukiolaiset eivät välttämättä voi käyttää tarjolla olevaa virtuaalista suoritushetkeä. Saavutettavuus on otettava vakavasti ja käytettävät järjestelmät on suositeltavaa saavutettavuus testata ammattilaisen toimesta.

1.1. Lukiodiplomijärjestelmää tulisi edelleen kehittää ja syventää sekä se tulee liittää entistä vahvemiksi osaksi lukio-opetusta.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

3) En ole samaa, enkä eri mieltä

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

Näkövammaisten liitto kannattaa lukiodiplomien kehittämistä. Mikäli tätä suositusta kehitetään ja se otetaan tulevaisuudessa käytäntöön, on varmistettava näkövammaisten lukiolaisten yhdenvertainen mahdollisuus lukiodiplomin suorittamiseen. On taattava saavutettavuus, esteettömyys, kohtuulliset mukautukset ja tarvittavat erityisjärjestelyt. Digitaalisia järjestelmiä käytettäessä saavutettavuus, eli järjestelmien toimiminen sujuvasti ruudunlukuohjelman kanssa, on näkövammaisten lukiolaisten kannalta ensiarvoisen tärkeää.

Saavutettavuuden osalta on muistettava YK:n vammaissopimuksen ja EU:n saavutettavuusdirektiivin kansalliseksi toimeenpanoksi säädetyin digitaalisten palvelujen tarjoamisesta (306/2019) tarkoittama saavutettavuus. Tämän selvityksen yhteydessä saavutettavuudella tarkoitetaan aivan muuta eli pääasiassa maantieteellistä saatavuutta. Näkövammaisten liitto muistuttaa, että terminologiassa tulee olla tarkkana, jotta välttyään sekaannuksilta.

1.2. Sopiva viranomainen tätä työtä johtamaan ja koordinoimaan olisi Opetushallitus, jonka vastuulla lukiodiplomien kehittäminen on ollut koko niiden olemassaolon ajan.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

1) Olen täysin samaa mieltä

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

-

2. Lukion opetussuunnitelman perusteet (OPH Määräykset ja ohjeet 2019:2a) -asiakirjassa määritellyissä taito- ja taideaineissa lukiodiplomien suorittaminen asetettaisiin kaikkia lukiokoulutuksen järjestäjiä velvoittavaksi. Tämä muutos kohdistuisi siis kuvataiteen, liikunnan ja musiikin lukiodiplomeihin. Tämä luo muutostarpeen lukiolakiin.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

3) En ole samaa, enkä eri mieltä

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

Ennen kuin lukiodiplomien suorittamisen velvoittavuus etenee, on varmistettava näkövammaisten lukiolaisten yhdenvertaisesta kohtelusta verrattuna vammattomiin lukiolaisiin. On varmistettava näkövammaisten lukiolaisten tosiasiallinen mahdollisuus suorittaa lukiodiplomeja. Lisäksi on varmistettava, että lukioissa on tarvittavaa resurssia ja osaamista tukea näkövammaisia lukiolaisia lukio-opinnoissa sekä yleisesti että niissä aineissa, joissa lukiodiplomin voi suorittaa.

3. Muissa kuin kuvataiteen, liikunnan ja musiikin lukiodiplomeissa lukiodiplomien järjestäminen säilyisi vapaaehtoisena.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

3) En ole samaa, enkä eri mieltä

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

-

4. Tätä edellä kuvattua muutosta tuettaisiin muodostamalla kansallinen rakenne lukioasetuksessa määritellyn kehittäjälukioverkoston varaan. Nykyisistä kehittäjälukioista kaksi keskittyy kuvataiteeseen, kaksi liikuntaan ja kolme musiikkiin.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

3) En ole samaa, enkä eri mieltä

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

Kehittäjälukioilla tulee olla osaamista näkövammaisten lukiolaisten tarpeista, jotta he tulevat tosiasiaassa huomioon otetuiksi lukiodiplomeja kehitettäessä. Ellei tätä osaamista ole, sitä tulee

hankkia. Kehittäjälukiot voivat käyttää työnsä tukena muun muassa Näkövammaisten liitossa ja Celia näkövammaisten kirjastossa olevaa näkövammaisuuden ja näkövammaisten lukiolaisten opiskeluun liittyvien seikkojen asiantuntemusta.

5. Kuvataiteen, liikunnan ja musiikin lukiodiplomeissa kehittäjälukioverkosto erityistehtävälukioverkoston tuella laatisi Opetushallituksen kanssa yhteistyössä pedagogiset ratkaisut, joiden myötä lukiodiplomien suorittaminen mahdollistuisi aidosti maan jokaisessa lukiossa. Tämä pedagoginen ratkaisu sisältäisi ns. pohjakurssien ja lukiodiplomikurssien toteuttamisen. Tämä rakenne luotaisiin etä- ja/tai verkko- /virtuaaliopetuksen avulla.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

3) En ole samaa, enkä eri mieltä

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

Luotaessa rakennetta etä- tai virtuaaliopetuksen avulla on varmistettava saavutettavuus. Käytettävien työkalujen, järjestelmien ja digitaalisen kokonaisuuden tulee olla saavutettava, eli sen on oltava helposti ja sujuvasti käytettävissä näkövammaisten käyttämillä apuvälineillä (muun muassa ruudunlukuohjelma). Ellei tätä oteta vakavasti alusta lähtien, on riski, että näkövammaiset lukiolaiset jäävät ulkopuolelle eikä heillä ole yhdenvertaista mahdollisuutta suorittaa lukiodiplomia.

Kehittäjälukioiden ja erityistehtävän omaavien lukioiden henkilöstöllä tulee olla osaamista näkövammaisten opiskelijoiden tarpeista, jotta he voivat tosiasiallisesti ottaa ane huomioon kehittäessään lukiodiplomeja. Pedagogisia ja muita ratkaisuja pohtiessa kehittäjälukiot ja muut tahot voivat käyttää työnsä tukena Näkövammaisten liitossa olevaa koulutuksen asiantuntemusta. Opetukseen liittyvää asiantuntemusta on myös Celia näkövammaisten kirjastossa sekä oppimis- ja ohjauskeskus Valterin Onervan toimipisteessä.

6. Suoritetulla lukiodiplominäytöllä voisi korvata yhden ylioppilastutkinnon viidestä kokeesta. Ylioppilastutkintoa suorittava kokelas tekisi siinä tapauksessa äidinkieli ja kirjallisuus -kokeen sekä kolme koetta ryhmästä, johon kuuluu matematiikan-, toisen kotimaisen kielen-, vieraan kielen- ja reaaliaineen koe sekä lukiodiplomin.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

2) Olen jokseenkin samaa mieltä

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

Suositus on sinällään kannatettava. Näkövammaisten liitto edellyttää, että ennen suosituksen toimeenpanoa varmistetaan näkövammaisten lukiolaisten tosiasiallinen mahdollisuus suorittaa

lukiodiplomeja. Tämä edellyttää kohtuullisten mukautusten ja tarvittavien erityisjärjestelyjen sekä saavutettavuuden ja esteettömyyden varmistamista. Kun käyttöön suunnitellaan virtuaalisia suoritustapoja, saavutettavuuden varmistaminen on välttämätöntä, sillä muutoin näkövammaiset lukiolaiset eivät voi kyseisiä järjestelmiä käyttää.

7. Ylioppilastutkintotodistukseen tulisi kirjaus siitä, että kokelas on korvannut yhden edellytettävistä ylioppilasaineista lukiodiplomilla. Lukiodiplomista annetaan erillinen todistus. Todistuksen antaa kokelaan oma lukio. Jatkossa siis lukiodiplomin suoritus olisi ylioppilastutkintotodistuksen liite, eikä päättötodistuksen liite.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

3) En ole samaa, enkä eri mieltä

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

-

8. Lukiodiplomien tuominen osaksi ylioppilastutkintoa edellyttää voimakasta lukiodiplomien arvioinnin kehittämistä. Esitetyt muutokset edellyttävät kansallisen mallin luomista lukiodiplomien arviointiin. Tämä arvioinnin kehitystyö tulee toteuttaa Opetushallituksen johtamana yhteistyössä ylioppilastutkintolautakunnan, korkeakoulujen sekä kehittäjälukioiden kanssa. Esitämme, että lukiodiplomien oppilaitoksen ulkopuolinen arvioija määräytyy perustettavan kansallisen arviointiverkoston kautta.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

3) En ole samaa, enkä eri mieltä

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

On välttämätöntä, että kehittämistyöhön otetaan mukaan myös Näkövammaisten liitossa oleva osaaminen. Lisäksi mukaan tulee ottaa Celia näkövammaisten kirjaston osaaminen. Liikunnan lukiodiplomin osalta mukaan on perusteltua ottaa Paralympiakomiteassa oleva osaaminen.

Arvioinnin tulee olla yhdenvertaista ja siinä on otettava huomioon näkövammaisen tuomat tarpeet ja mahdolliset kohtuulliset mukautukset.

9. Korkeakouluille tulee tarjota nykyistä enemmän tietoa koko lukiodiplomijärjestelmästä. Lukiodiplomien kehittämisessä tulisi jatkossa kuulla

korkeakoulujen näkemyksiä ja tarpeita nykyistä enemmän, jotta korkeakoulut voivat tulevaisuudessa hyödyntää lukiodiplomeita nykyistä paremmin.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

1) Olen täysin samaa mieltä

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

-

10. Tässä selvityksessä esitetyt toimenpide-ehdotukset luovat edellytyksiä lukiodiplomien paremmalle hyödyntämiselle korkeakoulujen opiskelijavalinnassa.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

2) Olen jokseenkin samaa mieltä

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

Mikäli lukiodiplomeja hyödynnetään korkeakoulujen opiskelijavalinnoissa, on ensin varmistettava, että ne ovat yhdenvertaisesti myös näkövammaisten lukiolaisten suoritettavissa. Lisäksi on varmistettava, millä tavoin ne hakijat, jotka eivät ole lukiodiplomeja suorittaneet, tulevat samalle viivalle korkeakoulujen opiskelijavalinnoissa.

11. Kotitalouden lukiodiplomi korvataan yrittäjyyden ja työelämäosaamisen lukiodiplomilla.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

2) Olen jokseenkin samaa mieltä

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

Esitys on kannatettava ja hyödyttää todennäköisesti enemmän tulevaisuudessa kuin kotitalouden lukiodiplomi.

12. Käsityön lukiodiplomi muuntuu ja uudistuu teknologian lukiodiplomiksi.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

2) Olen jokseenkin samaa mieltä

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

Esitys on kannatettava. Todennäköisesti teknologian lukiodiplomi on tulevaisuudessa tarkoituksenmukaisempi vaihtoehto kuin käsityön lukiodiplomi.

13. Yrittäjyyden ja työelämäosaamisen sekä teknologian lukiodiplomin kehittämistyö annetaan Opetushallitukselle ja kehittäjälukioille, joiden tehtävänä on kyseisen alan kehittäminen.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

3) En ole samaa, enkä eri mieltä

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

Kehittämistyössä on varmistuttava, että kehittäjäluoilla on riittävä osaaminen näkövammaisten opiskelijoiden tarpeista, jotta näiden lukiodiplomien suorittaminen on tosiasiasa mahdollista myös näkövammaisille opiskelijoille.

14. Lukiodiplomit pysytetään niissä oppiaineissa/oppiaineryhmissä, joissa osaamisen näyttönä ei voi toimia nykyisen muotoinen ylioppilaskoe. Lukiodiplominäyttö ei siis laajene aineisiin, joissa nykyisen muotoisia ylioppilaskokeita järjestetään.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

1) Olen täysin samaa mieltä

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

-

H) Luvussa 9 selvitysryhmä kuvasi lainsäädäntö-, opetussuunnitelma- yms. muutostarpeet.

Miten kommentoitte selvityshenkilöiden edellä esittämiä muutostarpeita?

Ei kommentteja.

I) Luvussa 10 on esitetty ehdotettujen muutosten kustannusvaikutuksia ja niiden kohdentumista.

Vastaavatko esitetyistä muutoksista aiheutuvat kustannukset käsitystänne kustannuslisäyksistä?

3) En osaa sanoa

Perustelkaa näkemystänne etenkin, jos katsotte, etteivät arvioidut kustannukset vastaa esitetyistä muutoksista aiheutuvia kustannuksia:

Ei kommentteja

Kokko Sari
Näkövammaisten liitto ry